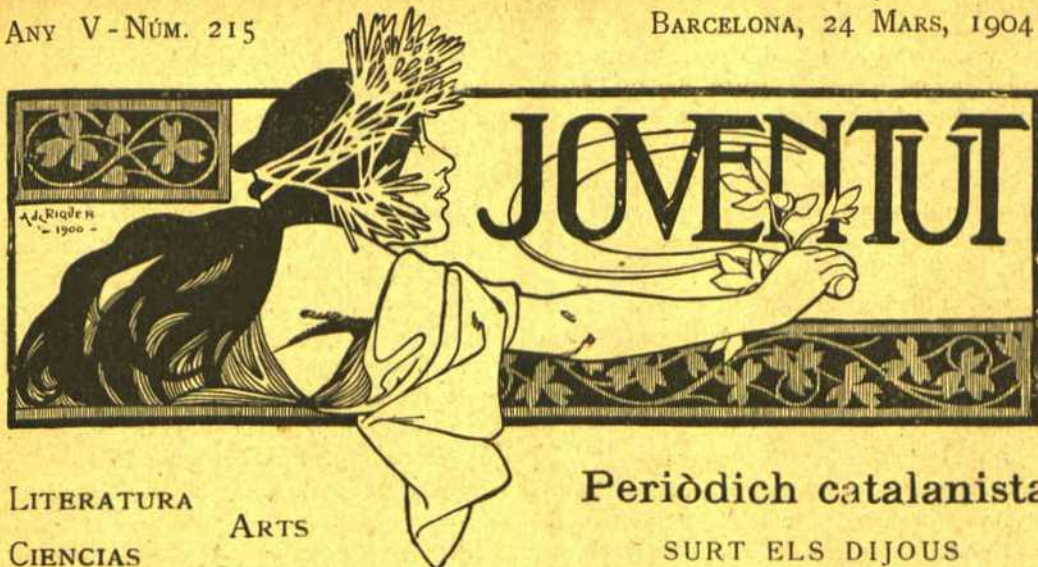

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . 40 »

» SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

El viatge del rey, per Trinitat Monegal. — Els mestres del seny, per C. Montoliu. — Els hèroes de Baler y els «chauvinistes» de Barcelona, per J. Conangla Fontanilles. — L'antich carnaval de Barcelona (acabament), per Sebastià Junyent. — Teatres, per Emili Tintorer. — Concerts Sauer, per Geroni Zenné. — La corona del nen Jesús, per Joseph Roig y Raventós. — Un altre Umbert, per Rafel Vallès y Roderich — Nevas

FOLLETÍ:

LES DISPERSES, per Joan Maragall. — Plech 14

MÉS ENLLÀ DE LAS FORSAS, per Bjornstjerne Bjornson. — Traducció catalana. — Plech 34.

EL VIATGE DEL REY

Segons veus que arreu se senten, segons novas que a diari's poden llegir en la premsa de nostra ciutat, sembla que'l qeefe del Estat espanyol, en us de són per fete dret, està decidit a visitar Catalunya y especialment Barcelona, sa capital.

Res diriam nosaltres d'aquest viatge, donchs creyèm que l'esmentat personatge es lliure de visitar las regions que componen son Estat; més encara: creyèm que deu ferho, puig d'aquest modo las pot coneixe y enterarse de sas necessitats, ùnich medi de poder racionalment aténdrelas. Però'ns mou a agafar la ploma'l fet d'haverse parlat tant y tant de la conducta que deuen seguir

en el cas esmentat els catalanistas y regionalistas, principalment els que ocupan càrrechs per elecció popular.

Moltas y moltas vegadas s'ha parlat d'aquest viatge, y sempre al parlarne s'ha fet relació de la conducta dels catalanistas y regionalistas. ¿Per què? Perque la gent està convensuda de que avuy són aquests els únichs que representan veritablement l'espirit de nostra terra.

Es ben cert qu'en el camp autonomista hi ha republicans y monàrquichs: però també ho es que uns y altres, si són autonomistas catalans de soca-arrel, posposan sas ideas particulars, sas aficions politicas al bé y a la llibertat de Catalunya.

L'amor a la terra catalana esborra del cor y de la pensa tota altra idea, deixant a n'aquella dominar per complert en un y en altra. Aixís ho entenèm nosaltres, y aixís creyèm qu'ho deuen entendre tots els que com a objecte principal de sos pensaments tenen la llibertat de Catalunya.

Tot acte que fassi qualsevol catalanista que indiqui que a n'aquesta hi anteposa sos ideals polítics relatius a la forma de govern, demostra ben a las claras que no es pas un veritable aymador de sa patria. Primer deu ésser lo fonamental, lo essencial; després lo accidental.

Respecte al viatge del rey, hi ha qui troba que no es massa oportú, donant l'estat crítich que atravessa nostra terra. Sentim no coincidir.

Si dit viatge no té altre objecte que coneixi lleugerament Catalunya y recullir en-temps aplaudiments y ovacions, tindran rahó els que tal diguin.

Mes, si obeheix al desitj de coneixi veritablement las costums, el caràcter y las necessitats de nostra terra (si vol y pot ferho, puig deurja passar per sobre dels obstacles que li posaran els personatges interessats en que continuhi sempre'l *galimatias* actual), estém plenament convensuts de que la ocasió es immillorable, de qu'es el gran moment pera poder veure'ls resultats perniciosos assolits per l'obra dels qu'en nom del quefe han governat y governan encara l'Estat espanyol, anorreant ab sa politica xorca, la riquesa y benestar material y moral de nostra desvalguda Catalunya.

Si aixis fos, que vingui en bona hora, que estudihi, y en arribant allà dalt, que fassi una bona y general escombrada. Allavors el recort de la vinguda serà etern en l'ànima dels catalans, que no li escatimaràn aplaudiments ni ovacions veritables, sobre tot si, fentse càrrech dels drets de nostra terra satisfà las justas reclamacions que tantas y tantas voltas en nom d'ella s'han dirigit a n'ell y a sos avantpassats.

Els que valentse del Catalanisme han assolit càrrechs y actas per la elecció del poble, que recordin lo que no deurian haver oblidat may, y es que no són altra cosa que representants de sos electors, y que sa elecció fou filla del esperit de protesta contra lo que a Catalunya té lligada de peus y mans, en-sembles que significava un gros esforç pera deslliurarla d'aquets lligams.

Si volen saber a què atendres, quina conducta deuen seguir, qu'estudihi'n sas conviccions, fassin memoria de lo que predicavan a sos electors, y girin els ulls enrera recordant la conducta dels antichs catalans en semblants casos.

Per si no ho recordan, jo'ls hi resumiré en poch mots: «*Serietat y respecte sempre; jamay humiliació, ni baixesa; lluny d'ells claudicació de cap mena.*»

Deuen prescindir, donchs, en absolut de tota forma de govern, obrant igual avuy qu'es monàrquica que demà que fos republicana. Sols deuen tenir present son ideal, la llibertat de Catalunya.

Els que aixis ho fassin mereixerán bé de la patria: els qu'enlluernats per momentania popularitat y afalagats per certas distincions que tan sols satisfaràn a sa vanitat ridícula, no pensin obrar d'aytal modo, que s'ho reflexionin bé avans, puig al veritable poble que pensa no se'l arrossega ab facilitat, y s'exposan a quedarse sols; y sobre tot, que recordin que ab aytal conducta no seràn may benemèrits de la patria, ans ben al contrari.

¿Per què hem fet aquestas manifestacions? Perque hem sentit remors... El riu sona, y quan el riu sona, porta aygua.

TRINITAT MONEGAL

ELS MESTRES DEL SENY⁽¹⁾

De tant en tant, en nostre món de miserias y conxorras de vehinat, rebem visitas de personatges superiors, que semblan enviats per la Providencia a donarnos lliçons d'una vida més sabia. Quan arriban aquests estrangers, no sabem pas gayre quin destí ni quina tasca'ls du. Venen a viure entre nosaltres com reys destronats o prínceps que viatjan d'incògnit, y s'acomodan com poden a las nostras costums grolleras y barbres. Duhen generalment una vida modesta y apagada, y no ostentan ceptre ni corona ni cap distintiu que'ls fassi senyalar ab el dit. Sovint silenciosos, passen desapercebuts del ciutadà vulgar, y moren ignorats, sens haver rebut altre homenatge que'l de llurs íntims y familiars. Dévegades eloqüents, y ab circumstancias favorables, se captan l'admiració, de cop tímida y desconfiada, del transeunt, qui, endevinant llur grandesa sense compèndrela, sent segament de genolls devant de llur augusta presència. Llavors arriban a adquirir tal prestigi y autoritat entre'ls contemporanis, que'ls crítichs posteriors, que no han experimentat aquell encis, diuen que són desproporcionats als llurs mèrits. Y es natural que així sigui, car llur acció es d'una mena massa subtil pera poder ésser apreciada ab l'aparell crítich comú, y llur influència massa fonda y general pera poder entrar en el domini de la conciencia ordinaria. Mes encara, considerats ab el criteri mundà, llur inferioritat com a

(1) De la introducció a una traducció d'Emerson pròxima a publicarse en la *Biblioteca Popular de L'Avenç*.

homes es manifesta, car si bé s'interessen com qualsevol en las cosas del món, y compleixen normalment els devers de ciutadà, no s'entrefican gayre en las petites lluytas dels homes, y difícilment donan a las miserias que comúment els preocupan y separan la importància necessaria pera brillar en tals palestras.

Per més que fonament humans en esperit y obras, llur humanitat sembla accessoria. Són homes en aquest món com podrian haver estat sers intel·ligents en altre planeta. Són vinguts simplement aquí, s'han adaptat a la nostra vida y parlan la nostra llengua. Quan ho fan ab perfecció, els diuen genis, car llur superioritat denaïxensa'ns dona la norma del progrés, y diuen ab to de certesa, com testimonis de vista, cosas que pera'l comú dels mortals són materia de somnis y faulas, o tot lo més aspiracions vagues d'un avenir nebulós.

Mes, en general, no són genis ni hèroes en el sentit comú de las paraulas. No'ns meravellam per la volada de llur fantasia ni per la fulgor de llurs visions. No semblan instruments de cap misteriós y terrible agent sobrenatural. No'ns esveren ab missatges d'ultra-tomba, ni'ns sorprenen ab cap miracle. No són pas estrictament místichs, ni profetas, per més que sovint en prenguin el posat y l'accent, y devegades habitin las fronteres del món sensible y semblin enterats de lo que passa terras enllà. Res d'això'ls caracterisa. En el fons són simplement homes de llinatge, que, vivint la nostra vida ordinaria, encarnan ab més o menys perfecció, y sovint molt imperfectament, un tipus d'humanitat més alt y més noble. Són l'aristocràcia del esperit, la sal de la terra y, si no sempre ab llurs obres tangibles, en tot cas ab llur sol exemple y presencia, els veritables educadors dels homes, que, sens esment, imitan llurs virtuts y maneres, com si instintivament vegessin en llur distinció'l mirall de la majestat del déu interior que tots amagan.

Els de la categoria dels desconeguts y silenciosos són legió. Ells formen la massa anònima ignorada, oculta sota terra, la base, la forsa, la solidesa y l'equilibri de tot l'esplèndit edifici social que'ns abriga. ¿Qui no haurà trobat en el camí de sa vida algú o alguns d'aquests estranys personatges, que, sens afectar cap excelencia ni mostrar cap superioritat, el meravellam per la serietat y sinceritat d'expressió, la integritat de caràcter y la elevació d'esperit, deixant-li en l'ànima una impressió fonda, inexpressable, com d'una visió fugitiva de quelcòm massa pur y massa bo pera ésser cregut? Homes y donas, pertanyents a totes las classes y estaments socials, que no han sortit may de la penombra de la vida obscura y en qui ningú s'ha fixat, d'hont treuen aquests desconeguts, un se pregunta, en certs moments dats, gene-

ralment de proba pera'ls més valents, aquella reserva inestroncable de forsa que desplegan tranquilament, quasi passivament, com l'ammétller floreix en mitj de l'hivern, incorruptibles com l'or, inflexibles com l'acer? Mes, passats aquells moments lluminosos, el misteri's clou sobre llurs vidas, sempre envoltas en el silenci, la discreció y la modestia, que al finir els amortallen al recort de la posteritat.

Gran, immens, hauria d'ésser el nostre reconeixement y gratitut si fossim un pòch més lo que pretenem ésser, envers aquesta heroica legió d'homes y donas silenciosos que ab llurs ignorats mèrits, virtuts y sacrificis ens permeten viure lliurement e impunement com criminals y prostitutas, malversant sense fre ni mida'ls grans tresors de salut per ells pacientment acumulats. Car, ¿de què servirian las nostras lleys de justícia, si no hi hagués homes justos? ¿De què tots els còdichs de moral, sense homes bons? ¿De què tot el gran aparell científich, sense homes sabis? Truisme o paradoxa! ¿Què importa? Fassi aquí l'home un punt de reflexió y convingui en que, malgrat tota la injustícia y fellaia actuals de las relacions humanas, que semblan anexas a la condició del món, si aquest es un ordre y no un caos, se deu exclusivament a la justícia y noblesa d'uns pòchs entre totes las generacions que senten y viuen l'ideal de la rassa, y moren quasi sempre victimas de la llur devoció. Mes tot això ab prou feynas pot dirse sense caure en el delict d'alta traició social, que tant horripila a la munió dels que viuen en la superfície de las cosas. Deixem, donchs, sota'l mantell de la nit aquesta noble falange d'hèroes ignots, y, mentres no arribi l'hora d'alsarlos el monumment que mereixen, elèvils desd'ara qui'ls veneri un altar en lo més intim del cor.

Epictet, March Aureli, Montaigne, Pascal, Emerson, són alguns dels pòchs qu'han escapat a la invasió implacable d'aquesta nit cimeriana, y d'aquests podem ja parlar ab relativa certesa, car siguin las que siguin llurs vidas, ells han parlat y han deixat escrits que, si imperfectes com obras, són sempre documents preciosos que'ns revelan ab certa exactitut la selecta qualitat de llurs ànimas. Pegant ullada a n'aquests documents, tot d'una'ns adonem d'un fet curios que visiblement distingeix a llurs autors. Pobres o rics; esclaus, burgesos o emperadors; creyents, escèptichs o ateus; optimistas o pessimistas; cinichs, estoichs o epicuris; pagans, cristians o protestants; idealistas, materialistas o positivistas; actius, sentimentals o reflexius; tota la rica varietat de la condició y de la pensa humana té en eixa casta representació. Mes, comparant aquests ab el brillant estol dels immortals en qual seguici figuren, una qualitat els separa marcadament, donant caràcter a tot el grup: la

manca absoluta de proporció entre llur influència y nomenada y el valor visible y ponderable dels documents qu'han deixat. Cap gran epopeya o tragedia, cap gran teoria o sistema físich o metafísich hi llegim, ni tan sols cap invenció extraordinària ni sorprenent revelació d'idees originals o pensaments inèdits hi trobem que'ns expliquin a satisfacció llur influència, transcendència e immortalitat. No guardan ordre, mètode ni seqüència. Són simplement aplechs d'escrits curts, fragmentaris, inacabats, que'ns encisan per la fondària del pensament y l'alsada de la visió, però deixen l'ànima en sospens, y desconcertan a qui busca en ells una resposta concreta a la més petita qüestió. Y tant mateix, y potser per això mateix, deixen en nostre esperit un rastre profund, indeleble. Sembla com si per vies secretes, sols conegudes a llurs autors, se dirigeixin dretament a las facultats superiors del nostre esperit, fentlas vibrar en armonia ab l'alta inspiració que'ls ha dictats, donantlas l'imperi perdut sobre'ls baixos instints y passions tumultuosas, y contagiand tot el nostre sér ab la rítmica pulsació de llur sabiesa. Es aixís com aquests llibres fragmentaris y aforístichs, que res d'important proban ni afirmen, devenen, un cop coneguts, els nostres consellers y confidentes íntims, els secrets inspiradors de cent obras voluminosas y actes heroichs, y l'aliment sempre fresch y nutritiu de mil generacions. Car llur llenguatge es el d'un cor que parla a un altre cor desembrassantse de tot l'enfarfex de fórmulas artificiosas que comunent ofegan aquella veu íntima, adhuch quan són els sabis y poderosos del món els qui parlan; y lo que diuen no són purs conceptes d'una intel·ligència en busca d'explicació al enigma del univers, sinó francas y espontànies reflexions de sabis qu'han viscut com homes llur sabiesa, confosos en el terbolí del món, y ens donan, despullada de tot aparell doctrinal y com destilada en puras conclusions, la substancia mateixa de llurs vidas exemplars.

Aquí justament radica la virtut secreta que redimeix tots els vicis y feblesas d'aquests assaigs incorrectes, tentativas migradas y tímids balboteigs, y els dona l'autoritat y consideració d'obras capdals de la humanitat que mereixen; car aquesta veu ab rahó en llurs autors, no'ls escriptors imperfets, malestruchs, d'obras mancadas, sinó'ls mestres venerables d'aquella preciosa ciencia que no s'explica en els llibres, ni s'ensenya en las càtedras, y que forma tant mateix el primer *substratum* de tota la geologia social, la ciencia de la vida, la tan mal entesa ciencia del seny o del sentit comú. En ells, efectivament se troba, profund, autèntich y sincer, tant, que sovint sembla contradir el seu nom, aquell bon sentit tan inútilment cercat en la cridoria dels discursos y l'enrenou de

les discussions; aquell sentit que no es comú perquè sigui admès per convenció universal, sinó perquè es de tots en lo pregón, anch que de ningú en lo exterior; aquell sentit en que tots podem trobarnos, y efectivament ens trobem, en las horas serenas, ab sols gratar lleument la superficie; aquell sentit qu'es la fi y objecte de tota evolució el durlo a la superficie y ferlo entrar en el reyalme sempre creixent de la consciencia; aquell mateix sentit a que's refereix el seu mestre Emerson al escriure: «Digas la teva convicció íntima, y serà'l sentit universal».

Essent ells els doctors d'aquesta petita ciencia universal, els homes tots naturalment els escoltan y els entenen, mitj maravel·lats de trobar en els primogènits y escallits del món el mateix fons de veritat que regula llurs vidas casolanas. Es aixís com aquests sabis que viuen habitualment en las fondàries a que nosaltres sols casualment solèm devallar, ens instrueixen ab el franch relat de llurs experiencias, ens confortan ab la certesa de llurs visions, y ens guian ab la mostra de lo que serà la consciencia colectiva de demà. Cert que's dona sovint el cas de que llurs idees siguin de cop tingudas per follas y exòticas; mes això no priva que ab el temps devinguin patrimoni universal, fins al punt de fer oblidar a llurs emissaris. Això es lo que succehi ab els estoichs, qual flor es March Aureli, y lo que comensa a passar ab Emerson y el transcendentalisme anglo-americà. Y no es estrany ni injust qu'aixís sigui, car els descendents habitan ja aquella terra inhabitable, colonisada per llurs exòtichs predecessors, se nodreixen eucarísticament de llur carn y sang, y aquests viuen eternalment, insospitats, impersonalisats, en la carn y sang de las generacions successivas. Ells digueren llur convicció íntima, y ara es devinguda el sentit universal.

No serà, donchs, inoportú qu'en nostra època, vana y frèvola com pocas, en que la humanitat, com un malalt en el paroxisme del desvari, sembla arraparse ab folla persistència a las bizarras fantasmagorias del seu cervell sobreexcitat, no serà inoportú, dich, que acudim als sabis oracles d'aquests olimpians que, sens afectar cap superioritat ni distinció, sapigueren viure y mantenirse equilibrats en el centre sempre quiet de las cosas, desd'ahont se contemplan sense vèrtich llurs revolucions armoniosas en el sér firmament. Y, en això fent, cap figura, entre tot el brillant estol, més indicada pera comensar, cap de més profitós estudi que la darrera apareguda y, anque eixida en llunyas terras, la més nostra de totes;—car en el món de las idees la separació en el temps es cent vegadas més sensible que la de l'espai, y dos antipodas qu'ensemps vegin la llum no poden sinó reconeixes germans en tot lo que veuen y palpan. Cap més aposta, al-

hora, pera ilustrar el temperament general de llurs confreres, que la diáfana y lluminosa figura d'Emerson, ahont podèm sense gayre esforços contemplar en viva y palpitant representació la suma y síntesis dels vicis y virtuts, mèrits y desmèrits característichs de tota la colla d'ombres pàlidas y fonedissas dels seus predecessors en sabiesa.

C. MONTOLIÚ

ELS HÉROES DE BALER, Y ELS CHAUVINISTES DE BARCELONA

Aprofitant ab negres fins una nota d'actualitat, s'ha intentat aquests dias, per part d'algun diari, reviscolar aquell patriotisme qu'en las passadas guerras ab las colonias feya'l jòch dels polítichs funests, y contribuïa moral y materialment al sacrifici de pobres soldats en terras llunyas.

El desembarch de las despúllas anònimas dels héroes de Baler, ha sigut motiu pera que'l chauvinisme, aparentment somort, dels rojo-gualdos barcelonins, tornés a alzar la veu inflada y buyda ab que enganyava al poble, exigintli, baix amenaça d'excomunió, viscas y sacrificis renyits ab el sentiment propi dels catalans. Y allò de la *epopeya de los héroes*, de la *enseña tres veces sacrosanta*, y de llochs comuns per l'estil, ha repercutit ab so de cascabell en las columnas de la premsa arlequinesca de Barcelona.

Ha de confessarse qu'en el migrat cervell d'aquesta gent, altra cosa hauria sigut impropia. Els que motejaren a las mares saragossanas de mares de carnaval, els que despedian als soldats ab molta requincalla de *Sagunto* y de *Numancia*, els qu'erigiren com a son Deu a Weyler, els de la *cajetilla del soldado* (que a Cuba no'n varem fumar may), els que bescantaren a n'en Rizal y tractavan de filibuster al honradíssim apòstol del federalisme, el sincer Pi y Margall; els defensors, avuy, del antipàtich servey militar obligatori, per forsa havian de retreure'ls clixès d'aquellas frases rimbombants de son vocabulari hipòcrita.

Pobres héroes de Baler! A lo que havèu vingut a servir, després de vostre sacrifici estèril! De mingo prosaich, a certa gent, pera enjegar calumnias al autonomisme català! Y

dé lo que vos parlan, aquests que a Barcelona semblan tenir acaparat l'honor d'Espanya! De cantos de reniego y traición que pretenden hacer mella en las masas, desentronizando del corazón de algunos mercachifles las virtudes heroicas, etc.

Farsants! Que ni la sentiú ni l'havèu sentida may aquesta mena de religió patriòtica que portèu sols als llabis y en nom de la que llensèu *mayestáticos* anatemas!

Els mercachifles sòu vosaltres, els que'n feu negoci de vostras ideas atàvicas y embrutidoras, qu'apellidèu virtuts.

No la remoguèu la llegenda d'aytals heroicitats; que'l seu recort encén ab febre ardenta contra vostra conducta. Si vosaltres, encensant mots d'entusiasme cridaner, chorejant marxas sardòniques y mentintnos una passió anti-humana per la guerra, no'ns deixavau esclatar en crit de protesta als que la mala sort ens portava a Ultramar, y ab vostres viscas y discursos enlluernadors ofegavau de llabis enfora la veu de nostra joventut y de nostra consciencia (els que'n teniam), vostra fou la culpa també en gran part de qu'en poch temps s'escolessin tantas energias, malgrat ab aquella sang se'n assahonés alguna florida estantissa de glories aparents.

Ja es hora de no callarlo'l concepte que de la *epopeya* de Baler y altrás semblants ne tenen els reflexius. El còdich militar castiga ab pena de mort a la guarnició d'algun fort que s'entrega al enemich sens apurar tots els medis de defensa (1). La guarnició de Baler, allunyada de tota comunicació, oblidada de qui no devia oblidarla, y regida per un militar pondonorós, coneixedor de la sanció penal que l'esperava si no cumplia ab els manaments de la disciplina més severa, va resistir ab temeritat, trobant, ab sos companys, la mort com a terme de sa valentia.

¿Va ésser, donchs, per consciencia virtut patriòtica tan sols, o ademés per por a l'amenaça del còdich militar que la guarnició de Baler va ferse tossuda en son fort? La resposta es en va que la donguin els chauvinistes, ni exornantla ab tota mena de flochs. No són ells, sinó'ls homes deconsciencia y de reflexió, quins poden respondre.

(1) A Cuba'n fou exemple'l fusellament del tinent Gallego.

Enhorabona que se'ls dediquin tributs de respecte y llàstima a pobres víctimes com las de Baler: però vergonya fa que s'hi barregi, en aytals frases, l'encarcament dels co-culpables de tants sacrificis; y més vergonya encara que ab mesquinesa propia d'hommes sense cor y sense seny se fassi bandera concupiscent d'aqueixos *héroes*, pera insultar els sentiments autonomistas d'un poble.

Pobres héroes! Molts dels que ara vos han rebut ab baladrierias rimbombants, dedicant-vos una llàgrima de cocodril, condolentse hipòcritament de vostre sa crifici, foren els que os empenyeren a la mort ab himnes y banderetas, en el mateix port de Barcelona.

Y els patrioters de sempre encara menteixen al poble com allavors, y com allavors l'explotan y l'embruteixen; arribant son desvergonyiment fins a aprofitar, pera escambell de sas ambicions execrables, la caixa en que arriban, confosos macàbricament, els ossos de pobres soldats!

En cambi, la consciencia dels qu'en plena lluyta a Cuba y Filipinas no'ns deixarem castigar els sentiments, la consciencia dels que poguerem treuren la pell de las passadas desfetes, ¡que lluminosa y aprofitada'n renaix, cada dia, devant d'exemples com els que acaban de mostrar a nostres ulls els *chauvinistes* de Barcelona, a l'arribada de las despulles d'aquells pobres màrtirs!...

J. CONANGLA FONTANILLES

L'ANTICH CARNAVAL DE BARCELONA

(Acabament)

L'egregi Carnestoltas tenia son consulat en la casa del president de la *Societat del Born*, ahont s'hi veyan ja avans de las festas la bandera y un escut ab quarters humoristichs y ab un lletrero que deya *Odalusnoc led Lavanrac* (1).

Durant els quinze anys que actuà la societat, sortia cada any a fóra'l diumenge de *Sexagèsima*, una comissió que anava, bo y disfressada, a rebre al personatge; ja hem dit que'ls anys 59 y 60 anaren a Mataró, altres anys anaren a rebre'l a Granollers, a Vilafranca, a Sabadell, a Girona y a Figueras, essent molt ben rebuts y obsequiats en totas aquestas poblacions.

Sempre's concedi gran atenció a la part benèfica de las festas; els noys de la Casa de Caritat, que sovint hi prenian part, eran obsequiats ab un suculent dinar en la coneguda fonda d'en *Simón*. De lo que's recaudava, treta la part en metàlich destinada als establiments benèfichs, se'n comprava carn, pa, arròs, etc., que's distribuïa entre'ls pobres.

Durà ben bé una vintena d'anys que'l Carnaval fou a Barcelona una festa popularíssima, en la que hi prenian part totas las classes socials, desde'l pelacanyas que's disfressava de senyor, de fantasma o de trabucayre, al aristòcrata que's vestia com sos antepassats, o, per anar d'incògnit, se disfressava de pinxo. Las autoritats simpatizavan ab l'esperit popular y davan a la *Societat del Born* y a las demás agrupacions que hi prenian part, tota mena de facilitats: L'Ajuntament cedia municipals d'a cavall y d'a peu, el capità general cedia cavalleria, soldats y xarangas, y fins el senyor bisbe, un any que un gran xàfem obligà a suspendre l'enterro, concedi permis pera celebrar-lo'l dimecres de cendra.

Cada any, acabadas las festas, la *Societat del Born* repartia una fulla impresa, ab l'estat de comptes, especificant fil per randa'ls conceptes d'ingressos y gastos ab la inversió detallada de lo destinat a caritats.

Molts anys era tan nombrosa l'afluencia de forasters, que no cabian pels hostals, fondas y dispesas, quedantse molts a passar la nit al carrer per falta d'hostatge.

De per tot sortian cooperadors a las festas. Al mercat de Santa Caterina també vestiren un ninot posantlo dalt d'un tablado pera no ésser menys que'ls del mercat del Born. Un any se feu un cadafalch, y s'hi col·locà un Carnestoltas al mitj de la Plassa Royal.

L'*Espardenyer del Born* fou popular; un any, pel dia del seu sant, sos amichs y admiradors a fi d'obsequiarlo li enviaren totas las orgas de maneta que's trobaren a Barcelona a darli una serenada, tocant cada una una sonada diferenta.

No's pot parlar del Carnaval de Barcelona sense retreure un estol de jovent en el que abundavan els artistes que contribuïan brillantment al esplendor y anomenada de las festas. Entre altres hi eran en Soler y Rovirosa, en Vicens, en Vilomara, l'Eusebi Planas, en Ferràn, en Parera, en Soler y Pla, en Letamendi, l'Artembach, etc., etc.

Comensaren a tenir son cenacle en un piset de la Plassa Nova entrant al carrer de la Palla, del que'n deyan el *Taller* y que al traslladarse al carrer d'en Perot lo Lladre prengué'l nom de *Taller Embut*, ocupant posteriorment un altre local al carrer del Beat Oriol. Una fracció del mateix taller organitzava diversions prenent el nom de *Taller Rull*, del que n'erant ànima y direcció'ls escenògrafs Ballester, Carreras y Soler y Rovirosa, els que pels dias de Carnaval corrian

(1) *Consulado del Carnaval* escrit al inrevés.

pels carrers y plassas duhent un teatre desmontable y portàtil ab el que improvisavan funcions al ayre lliure fent ells mateixos d'actors.

El *Taller Rull* dava'ls cèlebres balls de *La Paloma* que tenian lloch en el teatre del *Odeón*. En Pitarra en un de sos *Singlots poètics* cantà la mort de *la Paloma* ocorreguda l'any 64, y son processional enterro en el que hi feya d'enterramorts en Joseph Lluís Pellicer.

Difunta *La Paloma*, el *Taller Embut* celebrà'ls famosos balls del *Gavilán*, ahont el *Can-can* s'hi ballava fogosament y que no moriren fins al any 78, verificantse també son enterro. Se distingiren per la seva despreocupació, son bon humor y esperit artístich. Se dava un premi a la màscara que's presentés més lleugera de roba, y naturalment no faltava alguna modela presumida qu'entrava en la sala ab traje de naixensa; un any se presentà una parella, home y dona, d'indis tatuats, imitant el tatuatge ab pintura sobre la pell; un'altra vegada hi assistí un individu que, per'anar més a la fresca, s'havia tret la pell y la duya al bras a tall de *sobretudo*, era en Letamendi. Sobre'l *maillo* s'hi havia pintat tota l'anatomia exterior, fent l'efecte d'un verdader escorxat. En general els concurrents posavan sos cinch sentits en inventar un traje ingeniós y xocant per'alcansar un premi. Un any l'escenògraf Ballester, qu'era baixet d'estatura, s'feu pujar las espallas fins a sobre son cap que sostenia el coll de la camisa, y's passejava ab una safata a las mans, en la que hi duya sa propia testa molt ben modelada.

No tan sols sortiren del *Taller* els del *Gavilán*, sinó que també'n sortí *La Baldufa*, passant l'any 66 o 67 l'un al carrer del *Olm* y l'altre al carrer de las *Tapias*, formantse encara del element jove del *Gavilán* el *Taller Bolado*.

La part més brillant y que trascendia al exterior de las festas, dantlashi un aspecte sumptuós y artístich, eran las magnificas cavalcadas que sortian denit y que'ls del *Taller Embut* organisavan. L'any 69 se feu la de la «obertura del Istme de Suez», y al mateix temps s'hi afegiren alusions a la revolució, ananthi socis disfressats de Isabel, de Marfori, de Xacó, de Pare Claret, de Sor Patrociní, Montpensier, etc. Els anys següents se feu la de *Marco Antoni* y *Cleopatra*, la de *Hernán Cortés* a *Méjich*, la del *Princep de Gales* a la *India*, la de *L'Eura* en las que sols ab la exposició dels tituls ja's veu que's prestavan a lluhirhi ríchs trajos de totas las parts del món, de romans antichs y egipcis, d'espanyols antichs y mejicans, d'inglesos e indians, etc., etc.

En els locals dels *Tallers Rull* y *Embut* s'hi davan concerts, s'hi feyan exposicions humorísticas y s'hi representavan obras dramàticas com *Don Jaume'l Conquistador*.

Després, en temps de decadencia complerta y com a infelissas imitacions, sortiren *El Caldero*, *La Chispa*, *La Poma*, etc., donant totas, al estil dels del *Gavilán*, balls de Carnaval y de Pinyata que prenián ayres excessivament llicenciosos. Mes ja en temps del *Gavilán* no tenia'l Carnaval de Barcelona aquell ayre de senzillesa exempta de malicia dels primers temps de la *Societat del Born*, ja no semblava tant la festa d'un poble gran.

Desde temps immemorial eran tipichs del nostre Carnaval aquells homes embolicats ab una estora o un pelut y ab la cara tota cuberta d'anís de cumi o de panis enganxat, que feyan ballar la figuereta penjada d'un cordill y una canya, fent brincar a la llaminera quitxalla.

També es digne de recordarse aquella crida que un nunci feya en plena *Rúa* ab estentoria veu, pregonant que s'havia perdut un sach ab una ullera y uns papers, advertint al que ho hagués trobat, que si ho tornava, la gratificació li donarian pel sach y per la ullera, pels papers res. Y fou popular també aquell ataconador alt y escardalench que impertèrrit, tiesso, repte, recorria a peu els carrers de la ciutat vestit de general, seguit de la brivalla que l'aclamava y l'anomenava el *General del Carnestoltes*. Algún any anava a la Capitania a fer una visita al capità general de debò.

Al principi d'aquest trevall m'he deturat bastant en donar una idea de las festas dels anys 59 y 60, perque foren els que donaren la norma de la farsa que durà fins al any 73, (essentne una guspira la cavalcada de nens disfressats, que'l meu pare organisà l'any 77) y pera explicar detalladament las festas més tipicas d'aquella Barcelona alegre y despreocupada que barrejava'l bon gust ab xabacanas sense solta, amiga del trevall però amiga també de la tabola y las xelas, las diversions y la saragata, inventora d'aquella cobla popular que tant bé li esqueya:

«Carnestoltes quinze voltas,
y Nadal de més en més,
cada día fossin festas,
la Quaresma may vingués!

Malgrat la revolució de Setembre, que ab sas bullangas y barricadas tenia al vehinat en continua alarma, y el comensament de la guerra carlina, encara batian son ple'l *Taller Embut* y els balls del *Gavilán*, però el Carnaval anava decayent, y aixis com en els bons temps no's tenia que deplorar cap etzegallada ab tot y las multituds que s'acoblaban, s'abusà després de tirarse confits de guix y ous plens de farina (1), entaulantse verdaderas batallas entre'ls balcons del *Liceo*, *Principal* y cafès de la Rambla que a

(1) Els pastissers guardavan durant l'any totas las esclafias d'ou.

n'aquest fi's llogavan, y las màscaras que ab coves plens de projectils anavan preparadas dalt de carros o conductoras, convertint la *Rúa en Campo de Agramante*, no faltant algùn mal intencionat que hi enjegava algùn tronxo de col, algùn ou macis o alguna pedra y a qui li piqui que s'ho grati.

Cambiava l'esperit del temps, la ciutat s'engrandia, ja no li esqueya semblar un adolescent esbojarrat, las festas anavan perdent aquell regust casulà y bon jan, aquell ayre de vehinat que's diverteix sense segona intenció; las comparsas o cavalcadas del *Niu Guerrer* o dels *Antichs Guerrers* ja resultavan anacròniques. Encara'l poble molts anys fa simulacres d'enterro y ha conservat sa predilecció pels trajos de moro de cuyna, de gitano esquilador, de *Tenorio* escanyolit, de bruixa o d'astròleg. Las classes acomodadas s'han limitat a disfressar els nens y a dar algùn *asalto cursi*.

La traslació de la *Rúa* al Passeig de Gracia l'ha acabada d'aygualir, y aquest any han dat el cop de gracia a las disfressas fentlasi pagar tres pessetas pel permís de disfressarse. Ho trobo molt bé: al arbre caygut ferhi llenya. Lo que no comprench es per què privan de disfressarse als homes de dona y a las donas d'home, lo que a la fi pot suposar admiració pel sexe contrari o cansament del propi, y no privan aqueixa disfressa de *bebé* hermafrodita que d'uns quants anys ensà empesta las escorriallas de Carnaval que disfrutem. Ara si que s'acaba de morir!

SEBASTIÀ JUNYENT

TEATRES

EN SALVINI.

En Salvini es un actor *tradicional*. En ell sembla viure aquella escola italiana vinculada en una serie de noms gloriosos, recordats ab melangia avuy per nostras *patums* vellas. Es un anacronisme vivent. Jove encara, en tota la forsa de la vida, al vèurel en escena se'ns figura qu'assistim a una representació de mitjats del sigle passat. El seu repertori ja'ns ho explica tot. Com diu ell, sols fa *buono, bello e vero*. Això, salvant algunas excepcions, seria veritat si hagués afegit e *vecchio*: perquè'l seu repertori no passa més endavant dels temps del *Kean* y de *La morte civile*. D'alashoras ensà sembla que res s'hagi escrit que a judici del encartronat actor mereixi aquells tres calificatius. Pera mi això sol ja es un gran defecte, qu'explica per què en Salvini es més conegut y apreciat que aquí, *allende los mares*, ahont en qüestions d'art encàra estan un xich atrassadets. El teatre clàssich adhuch essent el dels grechs, el de Shakespeare o el de Goldoni, ens plau també avuy, l'admirèm y el fruim; però servintnosel a diari y sobre tot servint-

nosel clàssicament, arriba a empalagarnos. Un bon drama modern discretament representat a la moderna'ns interessa y el comprenèm millor que totas aquellas obras genials—si, genials,—interpretadas ab patró consagrat per altras generacions quins gustos y modalitats tan diferents foren dels nostres.

Jo crech qu'en Salvini té un defecte capital, y es l'ésser fill del seu pare, l'altre Salvini, el gran tràgich. El respecte y veneració filials han immovilissat el seu esperit, y en son enlluernament no s'ha donat compte de que'ls anys passen y de que també lo *buono, lo bello y lo vero* evoluciona ab el temps. Vivim avuy en uns temps que l'estat d'èxtasis sols es permès per breus instants. Qui s'atura un xich massa a mirar enrera, corre risch de convertirse en estatua de sal. Y aquest risch, si es poch temible pera un petit burgès en qui ningú's fixa, ho es moltíssim pera un actor com en Salvini, que per rahó de sa professió no pot passarnos desapercebut. Una estatua de sal passejantse avuy impassible per las taulas d'un teatre modern ens fa somriure, com ens fa somriure l'episodi bíblic.

En la interpretació dels diferents tipos el mateix esperit tradicional presideix el trevall d'aquest actor. Ni en *Amleto*, ni en *Tartufo*, ni en *La bisbelica domata*, ni en *L'Edipo re*, ni en el mateix *Otello* (1) hi hem pogut veure al actor personal qu'estudia las obras, qu'estudia'ls tipos y els fa viure sobre las taulas tal com ell els sent. Res d'això: en Salvini presenta'ls tipos tal com han sigut consagrats, pagant aixis tribut a las lleys clàssicas d'interpretació, lleys que consisteixen en lo següent:

L'actor.—Voldria fer una tragedia.

La Lley.—¿Quina tragedia vols fer?

L'actor.—Una gran tragedia: tal.

La Lley.—¿Sabs qui es que l'ha feta millor aquesta tragedia?

L'actor.—Crech que Fulano (aquí un gran nom).

La Lley.—Justa! Ara escolta: Fulano la feya aixis y aixàs y d'aquella manera... tal frase l'accentuava aixis... en tal escena cridava... aquell mutis, accionantlo de tal modo, li valia una ovació... la sortida del acte tal no pot ferse d'altra manera... la mort tampoch... etc.—

Y ningú s'atrevia a sortirsen d'aquestas imitacions grolleras. La rutina havia consagrat la forma d'interpretació qu'havia creat

(1) En Salvini'ns donà una conferencia al Ateneu, molt ben escrita per cert, explicantnos de la manera com ell entèn l'obra de Shakespeare, manera que, per altra part, no es nova. Donchs bé: al interpretar el tipo en escena (salvant la part d'indumentaria), no feu res de nou, res que indiqués una interpretació personal y nova. Feu, *mutatis mutandi*, l'*Otello* de sempre.

un actor célebre. Pobre del que s'hagués atrevit a variarla!

Però tot això, que tenia en altres temps la seva explicació, no t'avyu disculpa. Avuy succeeix tot lo contrari. Preferim las interpretacions personals, y las preferim per dugas rahons poderosissimes: 1.ª Perque essent l'actor un home de nostres dias que viu la nostra mateixa vida, es més probable que interpreti aquelles obras més armònicament ab la manera com las interpretèm nosaltres mateixos. 2.ª Perque fugint d'imitacions, l'actor figurà al mateix temps de tots aquells ecstismes y recursos escènichs de mal gust caracteristichs d'una escola que ja ha fet son temps.

No vull dir pas qu'en absolut las representacions d'en Salvini siguin una reproducció exacta de las que's feyan cinquanta anys en-dera, però crech que, salvant petits detalls, la seva escola artística es la mateixa. ¿Còm s'explica, si no, que possehint en Salvini com posseheix facultats d'actor ben notables, no s'atreveixi ab cap obra moderna? ¿Serà porque no sab a qui imitar?

Y qu'en Salvini, més que crear, imita, s'coneix també ab la fredor característica ab que diu els papers. Els detalla molt, declama ab foch, y fins matisa a voltas grollerament determinats passatges fent gala de las sevas facultats excepcionals: però en el fons may sembla identificarse y sentir verdaderament el personatge que interpreta.

En quant al resté de la companyia, val més no parlarne: tan dolents són y tan poch dignes de figurar en un cartell de companyia seria. Moments hi ha hagut en qu'e'm creya assistir a la representació d'una sarsuela lleugera com *Il capitano Fracassa* o cosa per l'estil.

No es d'estranyar, donchs, que'l públich s'hagi mostrat retret. Seguint aixis, el públich acabarà per tenir rahó al demostrar sa indiferencia per las companyias estrangeras.

EMILI TINTORER

CONCERTS SAUER

El primer concert Sauer tingué lloch la nit del 16 del present, al teatre Principal, y podèm considerarlo com una de las més grans solemnitats musicals celebradas a Barcelona.

En Sauer es un colós del piano, un concertista genial, un fenòmen d'execució, de pulsació y d'energia. Es un artista personal, que sab donar a las obras qu'executa un clar obscur marvellós, una riquesa de matisos sorprenent, una grandesa d'interpretació verament èpica.

Devant d'en Sauer revenen els recorts de tots els grans pianistas que havèm admirat, sense que cap d'aquests arribi a empetitirlo.

Y es qu'en Sauer posseheix, entre sas moltas qualitats de pianista, el do poch comú d'ésser fi dins lo gran, pulcre dins lo complicat: en Sauer, ab una netedat extraordinaria, sab dirnos totas las notas de la composició musical més difícil, claras, precisas, distintas, sense que d'això'n pateixin may la bellesa y l'armonia del conjunt.

També devèm admirar a en Sauer per la intensitat de la dicció, per la originalitat y empena de la execució, pel complert y absolut coneixement dels efectes pianistichs.

En Sauer diu ab sentiment extraordinari. L'*andante con moto* de la *Sonata apassionata* de Beethoven, l'*Impromptu* n.º 3 de Schubert, el *Nocturn* n.º 2 y la *Berceuse* (aquesta fòra de programa) de Chopin, són las probas irrefutables del sentiment artistich d'en Sauer. Hi ha que sentirli aquestas obras, particularment l'*Impromptu* de Schubert, qual cantàbil, en sas mans, sembla gronxarse poèticament per sobre d'un mar de dolsas armonias.

Com gran artista'ns fa ohir en Sauer l'inefable llenguatge dels sons, donant extraordinari relleu a las imatges musicals dels grans mestres, evocantne'ls pensaments immaterials, tot aquest món impalpable y puríssim que'ns envolta quan ens trobèm devant de qui posseheix la paraula màgica pera evocar-lo. En Sauer se'ns presenta sobèrbament. Las obras executadas semblan, dessota sa potentia grapa, pendre vida, moviment y color. Sentintlo, ressucitan Beethoven, Schubert, Chopin, Schumann. ¿Es la interpretació que dóna a las obras d'aquests la vera, l'única, la consagrada per la tradició? Qui pot assegurarho! Si el gran pianista'ns evoca en tota sa realitat poètica la grandesa de Beethoven, l'espíritualisme de Schubert, la romàntica passió de Schumann, el sentimentalisme de Chopin, ¿què més li hem de demanar? Podrà, qui vulgui, comparar son trevall ab el dels altres pianistas y deduirne las consideracions que li semblin oportunas: ningú (ab serietat) podrà negar qu'en Sauer es el més gran pianista qu'hem ohit en aquests darrers anys: toca tant o més qu'en Rosenthal, diu tant o més qu'en Rislér.

Com executant, en Sauer arriba a lo impossible. El piano, pera ell, no té secrets: es el monstre dòcil que l'obeheix humilment. Totas las veus del gran instrument li responen: tan aviat n'arrenca sonoritats espléndidas de colossal orquesta, com dolsíssims murmuris, com veus apassionadas y amorosas. Ab *Mazzeppa* de Liszt, ens feu en Sauer la ilusió de qu'escoltavam a varis pianistas que tocavan en un unisson grandios.

Heusaquí'l programa del primer concert: *Prelude et Fugue (re major)*, Bach-D'Albert; *Sonata apassionata*, Beethoven; *Impromptu*, Schubert; *Traumeswirren*, Schumann; *Bolero* (op. 19), *Nocturn* (n.º 2, op. 27), *Valse* (op. 42) y *Ballade* (op. 23), Chopin; *Sempre scherzan-*

do, *Propos de Bal y Frison de Feuilles*, Sauer; *Mazzeppa*, Liszt.

El públich tributà a en Sauer una de las ovacions més grossas qu'hem presenciât. Fou un magnífich acte de justa admiració al genial pianista.

En Sauer, en el segon concert que donà, estigué superior a tot elogi; estigué colossal, immens. No trobèim paraulas pera traduhir las impressions rebudas. ¿Què són els pobres mots de la crítica pera reflexar l'obra del geni? Ab veritable pena agafèim la ploma, perque no sabèm qué dir. Cal una serenitat (llegeixis fredor) extraordinaria pera analisar, valorar, apreciar, discutir un trevall pianístich com el d'en Sauer la nit del 18 del corrent. No ho farèm nosaltres. Que analisi qui vulgui. Nosaltres admirèim y aplaudim ab todas las nostras forsas. No sabèm fer res més. Pulcritut may vista, bon gust, elegancia, seguritat prodigiosa, execució insuperable, expressió sentimental intensíssima... ¿què més hem de dir d'en Sauer? Dirèm no més que al arribar a la sublim *marxa fúnebre* de la *Sonata* (op. 35) de Chopin, un dels més grans hèroes del piano, l'efecte artístich esdevingué fondissim efecte patètic. Hi hagué moments en que la fruhició esdevenia sufriement delitós... Prou!

El programa executat per en Sauer (sense comptar las pessas tocadas a petició del públich) era'l següent: *Gavotte et Variations*, Rameau; *Sonata en re major* (ab un temps, *molto vivace*, magnífich com obra pianística), Sauer; *Intermezzo* (op. 117, n.º 1) y *Scherzo* (op. 4), Brahms; *Sonata* (op. 35), Chopin; *Barcarola* (op. 50, n.º 3), Rubinstein; *Aus Flügeln des Gesanges*, Mendelsshon-Liszt; *Murmures du vent* (deliciós estudi) y *Flames de Mer*, Sauer; *Rapsodia* n.º 9 (Carnaval de Pest), Liszt.

El públich qu'omplia'l teatre Principal aclamà a en Sauer, com may l'haviam vist aclamar a cap pianista. Ens correspòn, donchs, aplaudir ab tot entusiasme, avuy, al públich filarmònich barceloni.

GERONI ZANNÉ

LA CORONA DEL NEN JESÚS

Tota la estimació que puguin tenir un excelent enamorat o un pare immillorable, tota la estimació que pot enquivir-se en un cor, l'havia posada aquell bondadós vellet en la parroquia del seu poble... Allí de petit ajudava la missa; en el cloquer havia tocat las tenebras entrístidoras y las campanas, uns cops fentlas riure de goig per algún bateig, altrás vegadas fentlashi espargir ab majestat el toch solemne de la oració; en aquell confessionari s'hi havia amagat cent voltas pera lliurarse del vell sagristà que l'encalsava pera pegarli, y allí havia cantat missa entre llums qu'enlluernavan y cançons qu'enternian; y ademés, aquella iglesia tenia tant valor y era tan admirada pels inteligents que hi anavan, qu'ell, al vèuresen rector, sentia'l goig immens de la mare que veu admirada la bellesa de sa filla.

Mossèn Jaume ja duya prop de trenta anys d'ésser rector. Treurelen, hauria sigut matarlo. En aquell poble s'ajocavan tots els somnis qu'en savida de seminarista l'enlluernaren, y per gran sort Deu li concedí aquella gracia tantas voltas demanada: «ésser rector del meu poble!» No somniava, com algún altre, ésser el jorn de demà un bon predicador, d'aquells qu'estenen ab gayas paraulas las veritats sobre una generació luxosa de ciutat: ell somniava en la vida tranquila entre'ls seus germans de poble, entre aquellas montanyas sempre iguals fent la sardana a aquell aplech de casas negras de fóra y de dins y posadas al etzar sobre aquella roca clavada fins qui sab ahont de la terra.

El poble també l'estimava, perque, vulgas no vulgas, aquella rialla qu'entrebancava sas paraulas encara que renyessin, atreya a tots els feligresos, y desde'l més descregut al més creyent, pera tots mossèn Jaume era un home com pochs n'hi han. Son aspecte solament ja predisposava a parlar ab ell, malgrat la perruca rossa que duya, el mancarli algunas dents y sobrarli una munió d'arrugas que li descubrian els anys.

Quan algú parlava d'ell, sempre remarcava ab satisfacció aquella deria que tenia pera que'l tutegessin sos amichs d'infantesa, aquell dalit que'l portava per todas las casas ahont se ficava una malaltia, y aquell afany de

tenir la iglesia neta y de rejuvenirla ab obras que comensaren quan entrà de rector... Això si qu'ho tenia: ab un entusiasme y una abnegació grans anava cuydant totas las riquesas de la iglesia, que s'ho mereixia, ja qu'era un exemplar arquitectònic sens rival en una munió de lleguas a la rodona. Els claustres eran petits, però magnífichs, ab uns archs y uns capitells esplèndits, els uns ab ornaments geomètrichs, els altres rublerts d'aquellas estranyesas dels escultors antichs en que s'hi combinan animals extravagants ab figuras humanas; en altres hi havia escenas de la Passió... Quants ulls s'havien fixat devant d'aquell trevall primorós del sagrat sopar fet en l'espai d'un capitell!... Y quantas exclamacions retrunyian per las parets d'aquells claustres quan els visitants contemplavan las tombas, ahont, en una de las llosas, se veyà la figura d'un guerrier *vestit d'unglas*, com deyan els del poble, y aquellas inscripcions que ningú podia llegir sens entrebancarse en un esboranch de la pedra que s'havia endut dugas y tres paraulas!...

La iglesia era altre niu de bellesas y de valors. Una de sas principals joyas era una Verge tota de pedra marbre, asseguda. Anava vestida porque alletava al nen Jesús y algú va dirne alguna cosa. Hi havia molts altars de mèrit, y a la sagristia un moble ple d'incrústacions, un quadro de rajolas y unas casullas qu'atreyan als antiquaris com la devallada al riu.

Mossèn Jaume, quan veyà pel camí pedregós atansarse alguna tartana, se sentia inondat per una onada d'alegria, y tot seguit s'arreglava pera rebre a la gent que segurament hi anava per admirar la munió de bellesas ajocadas entre las parets d'aquella iglesia que, pera comptar las centurias que tenia d'existencia, s'havien de menester tots els diits d'una mà y dos de l'altra.

Lo que li sabia greu al pobre rector era qu'ell, a copia d'afany, havia pogut adquirir una font pera batejar, y allò que li costava sacrificis que li decandian el cos, allò els antiquaris y els inteligents ni s'ho miravan: passavan de llarch sense ferne cabal, sense donar importancia a las paraulas del bon vellet que's quedava acorat al veure tan mal rebuda aquella obra. Mes en altres llocs

gaudia de debò al sentir aquellas alabansas sempre semblants, però sempre novas a sas orelles. Y joyós, tot fent acataments per alguns altars, aquí feya fixar l'atenció en un adorno o una fetxa, y allà recomanava una *salve* a la Verge venerada ab devoció intensa per la gent d'aquells voltants. Eran pochs els forasters que se'n anavan sense pendre quelcòm, que la majordona servia ab cara riallera, y cap ne sortia sens endursen una impressió de respecte y admiració per mossèn Jaume.

Ab el temps, mossèn Jaume havia perdut molt; son cos s'havia enfeblit. Bé ho deya la escopeta que restava penjada feya bona colla d'anys, tot rovellantse. Avans al seu costat s'havia de riure sovint ab sas sortidas graciosas y aquell etern *¡caracul!* qu'era sa exclamació més freqüent; y, si no feya riure, sempre era encisador veure aquell home comunicatiu, que deya a tothom lo que pensava y lo que volia fer. May sas paraulas desmentian sos bons sentiments: sa conversa era l'aroma pur del seu cor. Se feu vell, y ja no parlava tant, porque's fadigava; no reya, cavilava sempre; esperava capficat la fi de sa vida terrenal y el comensament de la vida eterna, y aquest esperar era pera ell un martiri. S'anguniava pensant qui fóra que vindria a substituhirlo, y en sas oracions sempre demanava que aquells tresors de la iglesia trobessin unas mans tan manyagas com havian sigut las sevas.

—¿Què té, mossèn Jaume?—li preguntava tot sovint la majordona treyntlo del seu ensoپiment. Y ell contestava:

—Tu qu'encara't quedàràs, explicali ben bé la manera de conservar tot això...—Y acabava plorant.

—Però ¿per què es aixis?

—¿Que no ho veus que jo ja me'n vaig?

—Vaja, mossèn Jaume, qu'encara viurà vint anys...

—No, ja no soch res ara. Però si sapiguesis la por que tinch del que vindrà!... Perque ja veuràs: cap tindrà a la iglesia l'afecte que jo li duch. Jo ho porto aquí, al fons del cor, jo ho porto desde petit, jo...—

Y un cop de tos el feya posar tot vermell, y al cap d'una estona alsava's ulls, y estenia la mirada vers las montanyas grises que

feyan la sardana al poble. Y després continuava:

—Com que aquest poblet es de poca importància, els rectors hi seràn sols de pas y cap tindrà temps de posarhi la estimació que aquests tresors mereixen... Per això't dich que'ls hi expliquis, tu que't quedaràs més temps aquí... ¿sents?...—

La majordona era bastant més jova qu'ell. Vestia modestament, y sempre feya goig per lo neta y pulida. Ab els molts anys que s'estava en companyia d'aquell bon home, li havia posat una estimació de mare. Tot el dia estava pera ell, escarrassantse pera proporcionarli'l benestar, y s'hauria deixat morir de fam si el menjar d'ella hagués calgut a mossèn Jaume.

Un dia'l metge va dirli, tot seriós:

—No li donguèu cap disgust.

—¿Disgust?—va fer ella, estranyada.

—Vull dir, que no'l contrarièu en res, perque qualsevol contrarietat podria esserli la mort.—

La pobra dòna va quedar-se com erta. Després, quan el rector dormia, entrà en la iglesia y allí, entre las tenebras de la nit que'l llum del Santíssim espargia feblement, pregà ab llàgrimas y sospirs que visqués forsa temps aquell virtuós y sant varó.

—

Era un jorn d'hivern, y una grossa nuvolada tapava'l blau puríssim del cel. Feya fret; la campana tocava a missa primera; en la gebró y el silenci solemne del temple cremava una llantia que feya lluhir la espasa de Sant Miquel y la corona de Sant Isidro. Mentres el sagristà estirava aquella corda qu'atravessant el sostre arribava al batall, mossèn Jaume, ab passós curts, avensava per la iglesia després d'haver-se senyat ab l'aygua mitj gelada qu'emmirallava las coloraynas dels finestrals. Al posarhi els dits, las imatges reflectadas varen trontollar ab una restellera d'onas petites. Avansà't vellet, y després de fer un acatament enfront del altar major, tot recalcantse en el banch de la masia més rica, entrà en la petita sagristia y s'assegué, respirant depressa; y com cada dia, pensà: «Aquesta es potser la darrera missa!», y comensà a revestirse, tot entristit.

El temple ja aixoplugava una munió de donas ab caputxa y rosaris a las mans, y

d'homes ab la barretina entre'ls dits. La campana del cloquer va callar, y la qu'era prop de la entrada de la sagristia va espargir sa veu xiscladora. Alguns homes ques'havian estat mirant com comensava a ploure sobre las terras conreuhadas, entraren tot senyantse y cercant lloch pera seure.

La missa comensà y la pluja segui, ofegant la veu de mossèn Jaume, que portant las ricas vestiduras anava llegint el missal a la escassa llum dels ciris enlayrats dalt dels canalobres que hi havia a banda y banda de la sacra més gran, la qual feya de mur al sagrari.

Ja s'acabava la missa, y més que may queya l'aygua dels núvols, que de tant en tant bramulavan fent trontollar els vidres dels finestrals. Mossèn Jaume, com sempre ab els ulls baixos, digué:—*Ite, missa est*,—y's tombà altre cop de cara al altar ab las mans obertas, mirant ab dolsor al nen Jesús y dihent:—*Benedicat vos*...—Y de sobte's deturà, y ab sas mans enlayradas va quedar-se una estona com extasiat; mirà d'un cantó y del altre, va tornar-se tot groch... Al nen Jesús que demanava misericordia, li mancava la corona de plata! El sagristà, al veure'l cambi del senyor rector, esglayat, va alsarse y li parlà a cau d'orella:

—Què té, mossèn Jaume? ¿Què li passa?—

El bon vellet va tornar en sí, y sense pronunciar resposta's girà de cara al poble, y ab la impressió involuntaria de que benehia a un pilot de lladres, digué ab veu ronca:

—*Pater, et Filius, et Spiritu Sanctus*...

Y se'n anà al altre cantó del altar, y allí, ab mà tremolosa, va senyarse y comensà'l según evangeli ab els ulls fits en el nen Jesús... Quedà altre cop callat, y després agafà la sacra y llegí pera no entrebancarse més, y de cada parpre li brollava una restellera de llàgrimas que, al tocar al vidre d'aquella, devallavan calmosas fins al march daurat.

Al ésser a la sagristia, lo primer que feu aquell capellà conferit fou preguntar ple d'angoixa al sagristà:

—¿Ahont es la corona del Nen Jesús?... Diguèu, ¿ahont es?

—¿Què no la du?—respongué'l sagristà tot estranyat.

—No! Miréu com no la du!—feu plorícant, revestit encara ab la casulla y l'alba.

—Donchs, l'han robada!—

Y mirá, y vegé que la testa del nen Jesús no duya aquella corona de plata tan aymada pels argenters.

Mossèn Jaume's quedà assegut en el silló, lluytant entre l'ira que li donava aquell furt y la repugnancia que sentia sa consciència al veures arrossegat per aquella passió que tant havia reprimit en els sermons de trona y en el confessorari.

Dins del temple encara hi havia boy tota la gent; pluvia molt; no hi valian parayguas pera lliurar-se de la mullena, y alli's feren rotllos d'homes que garlavan alegrement, alguns recolzats en els altars y d'esquena a las imatges; las dónas feyan altre tant; las criaturas jugavan, y en el temple se sentia'l murmurí de las conversas impías. De tant en tant del atri'n fugia un, fent gambadas llargues per'assolir la taverna ahont hi havia jovent.

A la tarda no hi hagué doctrina: el senyor rector estava postrat sota'l pes de la tristura. Ab el cap baix y el cervell bullint, estava pensant com podían haver robat aquella joia malgrat la vigilancia. «Qui hauria sigut? ¿Algún foraster? ¿Algú del poble?...» Y al creuarli la idea de que un dels seus paisans pogués haver sigut el lladre, sentia una onada de repugnancia qu'esbandia ab oracions y senyant-se.

Ningú'l podia distreure.

—¿Será un càstich de Déu—deya—per que jo'm creya molt cuydadós? Perdoneume, Senyor, y feu que la reliquia torni a coronar la testa de vostre fillet... Senyor, torneume-la!...—exclamava com delirant.

Tots aquells dias no's parlà d'altra cosa en tot el poble. Després se feu una novena pera que la corona tornés. El metge deya:

—Ab un altre disgust com aquest, adeu, senyor rector!—

Era'l setembre. Els camps, hont brandavan las espigas curullas de gra, reposavan després d'haver rebut la petjada dels bous y la esgarrinxada fonda de la rella. En las eras s'havían alsat una munió de pallers, y els homes del camp tenian la deria de las patatas qu'encara covavan sota la terra amorosa.

En aquest temps de calma, el fadri de ca'n

Feu tenia projectat son casament ab la noya petita del Ramón ferrer.

Ja la minyona s'havia enrojít devant de mossèn Jaume quan al ferli una pregunta de doctrina's quedà callada mirant a terra, boy sentintse bullir las galdas rosadas; ja'l minyó havia fet tots els passos per'arreglar els papers y posar la casa ab tot el luxu camperol que pot somniar un cor de pagès fill d'aquell aplech de casas; tota la part material estava enllestida: sols mancavan las obligacions que la iglesia té dictadas pera unir dos cors que viúhen ab l'ansia de juntarse eternament.

El senyor rector ja estava avisat, y encara no havian caygut las sis del mati que ja era dins d'aquell confessorari ahont tantas ànimas hi havian deixat pecats e hi havian trobat la misericordia de Deu. Dintre aquellast fustas tan revellidas pel temps y martiritzadas pels corchs, s'estava esperant mossèn Jaume. Allí, en aquell espay tan reduhit, entre aquella fosca qu'encongia'ls sentits y donava alas a l'ànima pera volar pels espays amples de la meditació, el senyor rector sentia'l goig d'encaminar aquells dos sers pel viarany més esplendent de llum y de veritat que tenen de seguir els homes si volen assolir els goigs immensos de la eternitat. Mossèn Jaume estava pensant lo que diria pera purificarlos, y en aquest trevall quedà absort y no senti els passos de la minyona, prou silenciosos, donchs duya'l peu calsat ab espardenya. La pobra noya, com vegé que la portella no s'obria, y feya un rato qu'estava agenollada, va tustar un xich, y el pobre capellà senti bategarli el cor ab esglay, y va obrir la finestreta pera comensar la confessió.

Quan li donava a besar la estola, el fadri de ca'l Feu ja estava agenollat devant del capellà, que sentia'l goig d'haver dit conceptes que, si la noya'ls capia, li serian millors que moltes cosas que no tenint tanta valua són més estimadas per la humanitat.

S'atansà'l jove, tremolós d'angunia, a n'aquella testa emperrucada; mossèn Jaume ab son manteu va cubrirlo un xich, y ab atenció escoltà las paraulas del penitent.

En aquesta confessió mossèn Jaume tingué de parlar molt. Aquell minyó era ben diferent de la noya, qu'havia confessat cosas dignas d'una boqueta de noy entremaliat. Per des-

gracia en aquell xicot hi havia quelcòm de mala intenció, y el vici endimoniât del jòch.

—Quina llàstima que'm fa la teva ànima! —li digué'l rector.—Ves dihent; ja no ho faràs més això ¿veritat?—

Y ho deya ab una tonada tan bondadosa, que donà coratge al pecador pera dir aquell pecat tan gros, aquell pecat que nit y dia l'atormentava ab horribles angúnias, y que fins pensava no dirlo, o confessarlo ben lluny... Mes aquell home li donà un dalit que'l decidi a netejar sa consciencia pera veures lliure d'aquella espina enclavada en sòn cor, que no li deixava gaudir la tranquil·litat benhaurada dels justos.

—No te'n donguis vergonya, home! Digas, fill meu, digas, que Deu tot ho perdona!

—Com que vaig perdre molt jugant, vaig... vaig voler tenir diners, y veurà: com que no'm creya fer tan mal, vaig robar... ¿sab?... vaig robar la... la corona del nen Jesús. —

El senyor rector feu una estremitut, y com si tingués vint anys se redressà y va alsarse de sobte, agafant fortament al noy per una mà; y perdent la consciencia de si mateix, va dir cridant, ab els ulls desesperadament oberts:

—¿Tu vas ésser, gran pillet? —

Y allargà la mà dreta, y ab l'index senyalà l'indret de la porta. El minyó quedà quiet, esmaperdut; y el capellà, al voler mostrarli la entrada, vegé la imatge de la Verge y s'esglayà de lo que feya; li vingué una tremolor y va deixar-se anar sobre'l banch, corprès per un immens penediment; y allí pronuncià las paraulas:—Senyor, perdoneunos a tots dos!—ab l'impuls del darrer sospir... El sêu cor malalt no havia pogut resistir aquelles emocions, y's deturà per sempre més entre las fustas revellidas del confessional.

JOSEPH ROIG Y RAVENTÓS

UN ALTRE UMBERT (1)

Jo estava convensut de que'l fer versos, de petit indisposava ab la familia, un cop adult era agradós a la promesa, y ja més gran atrofiava'l pahidor... *moral y material* que diria'l senyor Pujols. Jo'm creya que quan un home qu'ha tingut la bona fe de *tirar* als Jochs Florals de Llotja, copsava la Flor natural, tenia la obligació ineludible de retirar-se a la honrada llar familiar y dedicarse a la cria de coloms, y, estirant molt, al cultiu de las clavellinas dobles. Però en aquest món, que ja no's roda ab la idea de tornar al Born, las creencias y els convenciments han anat de menos, y a cada Deu te quart els fets els rectifican.

Dich això, perque l'altre dia, (dia pera mi *de pega*, que són els més funests que pot tenir un home) vaig agafar *La Tribuna*, y entre la gazetilla y els successos, y las noticias oficials del exèrcit, es a dir, a la segona plana y ab lletra menuda com la dels certificats (ab retrat) de la Emulsió d'Scott, hi vaig trobar una critica del senyor Pujols. La primera plana del diari canaleji estava ocupada per una esquila mortuoria y dos grabats de la guerra de Corea, que poden servir pera la guerra europea si arriba'l cas; y a més per unas quantas ximpleries comentant els combats rus-japonesos.

No va indignarme aquesta preterició del estudi critich, perque es cosa a que ja estém avesats donada la premsa que s'estila y l'exèrcit de mancats y *ratés* que s'ha apoderat de las redaccions y las direccions dels diaris a Barcelona. Lo que si va indignarme va ésser llegir el cúmul de ximpleries y pedanterias que'l senyor Pujols enjega en la tal critica, perque ellas demostran dugas cosas: el baix nivell a que'ns trobèm ja que dit senyor passa per un intelectual, y lo que's pot esperar d'un poble ahont qui dirigeix un diari no té'l criteri suficient pera no donar aquestas matzinas a sos lectors, si no es ja que, en lloch de matzinas, creu donàrlos hi hidro-mel.

La indignació va passarme aviat, y la fresca rialla va florir en els meus llabis contrets. Hi ha cosas, com las pessigollas d'aquell del quènto que's va casar, que per més *zerio* que un *ezligui* (la núvia parlava *palpizot*), acaban per fer trencar la riallada.

Fins ara, de tant en tant, disfrutavam a l'Umbert (permetim, senyor Martí, que posi mà incidentalment sobre'l sêu predilecte). L'Umbert era un xicot que ni Deu l'entenia quan tenia'l mal pensament d'encararse ab una quartilla ploma en mà. Jo no he vist en ma vida embulls tan horrosos com els que'll se feya ab sas oracions. Ni els del al-

(1) No confundirlo con el de en frente.

tre Humbert ab sa caixa closa!... si be ja's pot dir que la prosodia del nostre era més closa encara que l'arca del dels milions.

Però al menys l'Umbert d'aquí tenia l'atenuant de que sols abocava un cop per anyada en forma de dietari, o anuari, o relícarí o què sé jo. Un tenia temps de reposar. Fins, francament, ara que l'Umbert sembla qu'ha decidit emmudir, el trobem a mancar y tot.

Però senyors, en Pujols se'ns presenta baix la forma intermitent de la crítica periodística, y això ja es més terrible. Cada dos per tres estem exposats a una de las sevas estultícories, com la que vaig a servir a petites dosis pera solaz dels lectors de JOVENTUT.

La crítica es sobre'l *Llibre dels Poetas* d'en Joseph Carner. El crítich creu que pera parlar d'una obra catalana en castellà, ha de traduhir el títol, y ho fa. Capsa, donchs, sa crítica aixís: *El Libro de los Poetas*. Y comensa l'article, o lo que sigui, d'aquesta manera:

La acometividad del dolor en las realidades humanas, dirige la vida hacia las grandes emociones del realismo y del idealismo.

El hombre siente en él que es fuerza vivir en paz, y para llegar á ello se hunde en las actividades morales y materiales.

El dolor, en cuanto le aleja de la vida deseada, le da como una muy alta visión de la paz. Porque el dolor enfurece la visión de lo que antes habría sido un gozo en la inconsciencia.

Y la paz es en el hombre el mayor deseo. El deseo que inconscientemente le atormenta en la actividad y conscientemente en el reposo.

El ser activo, en la acepción materialidad de la actividad ó en dinamismo, se dirige siempre al mundo físico, en donde aspira á resolver en obras la febricitación de su vida.

Espero que cap llegidor haurà agafat una febricitación consciente al acabar d'empassar-se això, porque seria una llàstima que no pogués seguir. Després d'alguns altres *dinamismos*, diu:

Y he aquí que esa impiedad hace de Carner un pagano; pero un pagano sin sensualidad y que no posee de los antiguos sino el don de las serenidades.

¿Serenidades antiguas? No'n coneix altra que la gota serena!

No quiere traslucir el sentido de lo divino en la expresión sensual. Las visiones espirituales, para arrobarle, han de ser claras y precisas, sin el tormento de la carne, ni la condenación del espíritu.

En él, el romanticismo no es un sentimiento, sino una alta conciencia.

Vive más allá del tormento y es un sabio de la belleza.

Jo no sabia pas ahont vivia materialment en Carner, però ara'm quedo tan enterat del seu domicili moral com ho estava avans del material.

Aquest tros qu'ara ve... pela que no l'entenen!

El ser contemplador, á quien se llama estático y por oposición al activo, pasivo, y al que sin embargo hemos de atribuir, necesariamente, una activa pasividad, se dirige al mundo moral y en él aspira, como el ser llamado activo, á convertir en fórmulas, los movimientos de su alma.

Vinga la pela!

Y, pera terminar:

Y tiene todavía esa preocupación de que os hablo, porque su alma, todo clarividencia y conocedora de los grandes mundos, se extraña de las monstruosidades de lo pequeño, para las cuales no ha sido creada. Pero no creáis que al usar yo la palabra extrañeza lo hago para darle el sentido que normalmente tiene, sino para expresar la idea del efecto que en la altísima alma de Carner hace lo vulgar, y porque en las entrañas del efecto hay algo de la sensación de lo que nos extraña, porque no es lo nuestro.

Y aunque los retóricos (que no les es dado fijarse en las altas espiritualidades), dejen por prosaicos los versos en que nosotros encontraremos un sentido que elevará hasta lo intangible esos mismos prosaísmos, sigamos buscando en ellos nuestra porción de paz.

Ja't donaria jo porción!... Y als lectors y al director de *La Tribuna* dugas porcions de consell. Als primers que's purguin després d'haver llegit aquests retalls, y al segon que no publiqui més pedanterias per l'estil, y si ho fa que sigui en forma de concurs, ab premis a qui'n tregui el sentit, ja qu'això ara està de moda; y aixís donarà llustre al diari y tindrà una secció més, que, ben capsada ab un títol cridaner... un podrà passarla per alt. Altrament, aviat viurèm tots, no més allá del tormento, sinó en el torment mateix.

RAFAEL VALLÈS Y RODERICH

NOVAS

Avuy acabem la publicació de *Les Disperses*, col·lecció de poesias del eminent poeta Maragall qu'hem donat en nostre folletí. El volúm que ab ellas formarem portarà un pròleg d'en Lluis Via, que comensarèm a repartir la vinenta setmana.

El passat divendres en el centre «Nova Cathalonia»'s celebrà un *meeting* de protesta contra'l servey militar obligatori. Parlaren els senyors Casals, que presidia l'acte, Armengol, de la «Lliga Regionalista», Manau, del «Aplech Catalanista», Llangort, de *La Tralla*, Serrat, del «Aplech», Llorens, del «Centre Catalunya», y en Martinez y Serrià en nom de JOVENTUT y portant la representació de la *Unió Catalanista*. En tots els discursos se recomanà la unió de tots els autonomistas pera defensar la llibertat dels pobles, amenassada sovint per lleys tan antideocràtiques com la del servey obligatori, contra'l que protestar enenèrgicament els oradors, defensant el servey voluntari com l'unich humà y propi de pobles lliures.

Tots foren molt aplaudits per la nombrosa concurrència que assistí al acte y qu'era formada quasi totalment per obrers.

Els federals d'en Vallès han convocat als federals catalans pera la elecció d'una nova Asamble.

Y diuen, o diu en Vallès:

¡Correligionarios! Vamos á vigorizar el federalismo catalán eligiendo con acierto la nueva Asamblea y con el programa político y social de 22 de Junio de 1894 por enseña, elevando siempre nuestras inteligencias hacia Pi y Margall, que en espíritu continúa siendo nuestro jefe único; prosigamos la labor de hacer cada día más republicanos, á un tiempo autonomistas por medio de una propaganda seria, reflexiva y educadora de entendimientos y corazones, y valiéndonos de una política de atracción, no de repulsión, para todos y especialmente para nuestros afines, republicanzando á unos, federalizando á otros y modernizando á todos.

De manera qu'en Vallès, després de burlarse d'en Pi y Margall, després d'haver dit *Tu es Petrus* a n'en Lerroux, vol fer una *propaganda seria* y vol *modernisar* a tots, com si fos cosa moderna'l ficar els peus a la galleda, l'ésser tonto ab mala intenció y el tenir barra. De la barra d'un burro ja'n feu arma de combat Samsó en els temps bíblics. Ves si n'es això de vell.

En Vallès afegeix en son manifest que tot això ho farà *sin abdicaciones ni confusiones de ningún género*.

L'home vol fer el bromista y no fa riure a ningú: als bons federals y autonomistas els hi fa fàstich, y als demés els hi arriba a fer pena.

Els republicans han d'estar agraïts als catalanistes, perque nosaltres, parlant clar, haurém contribuït a que no hi hagi entre ells qui posi en ridicul al partit abandonant el camp en moments crítics. Allò del viatge a l'Argentina ho hem aturat a temps; la massa inconscient que badava ja no bada, y els aucells que volian fugir s'han de quedar a la gabià; y això que a nosaltres no'ns fa fret ni calor que se'n vagin o que's quedin.

Y no sols s'hi quedan, sinó que fins se disposen a cantarhi; y's diu que, ara que ve'l rey, en Junoy, en Lerroux y en Salmerón, farán a Barcelona cada passada de propaganda republicana qu'esverará als monàrquics.

Y ja serém felissos, perque aquests ens dirán que la monarquia ho es tot, y els altres que també ho es tot la república. No més ab la forma de govern ja ho donarán tot per resolt, y efectivament, se resoldrà tot com sempre ab discursos, ab aplausos, ab protestes y ab parauladas.

Ja deya bé l'altre dia un diari:

Marxará'l monarca, marxarán els propagandistas republicans y quedarém com estavam, si no queda ab alguna ilusió menos el que se n'hagi forjat per amor a la monarquia o per devoció a la república.

Llavors, com ara, com sempre, ho haurém d'esperar tot de nosaltres mateixos; del progrés integral de Catalunya que arribi a imposarse per la seva potencia a la monarquia o a la república...

L'«Associació Wagneriana» celebrà'l 17 del corrent la IV audició de tríos de Beethoven, executant els senyors Domènech, Munner y Dini els tríos *Cinquè* y *Setè*. Com en las anteriors audicions, els tres artistes esmentats executaren correctament las obras del gran Beethoven, distingintse en el *largo assai ed espressivo* del trio cinquè y en tot el setè trio, obra admirable, digna del autor de la *Novena Sinfonia*. Els temps del mateix (*allegro moderato*, *scherzo allegro*, *andante cantabile ma con moto* y *allegro moderato y presto*), foren dits ab gran expressió, arribant els senyors Domènech, Munner y Dini en l'*andante cantabile* a fernes sentir tota la profunda poesia que l'informa.

La sessió V y última tingué lloch el dia 20, y en ella s'executà'l *Quart trio en si bemol*, que ja haviam sentit ab piano, violoncel y violi, y qu'en dita sessió'ns donaren substituint aquest darrer instrument pel clarinet. També s'executà la *Sonata en fa major* pera piano y trompa. Com avans s'havia lluit el senyor Novi ab el clarinet, se llui ab la trompa'l senyor Richard, qu'hagué de executar fora de programa'l toch de corn del *Siegfried* pera correspondre als aplausos que se li tributaren.

Finalment s'executà'l famós *Septet*, essent aplaudits ab justicia'ls executants senyors Dini, Domènech, Munner, Estera, Richard, Novi, Sadurni y Valls.

La sala de concerts era complertament plena, lo que demostra que'ls nostres filarmònics aprecien en lo que valen els esforços de la «Wagneriana» en bé del art.

Fidel Giró, impressor, carrer de Valencia, 233.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inèdits.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de suscripció:

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetas.
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»

ALTRAS REGIONS D'ESPANYA:

Un any.	9	»
ESTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent	20	Cèntims.
» atrassat, ab folletins.	40	»
» sense folletins.	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.